

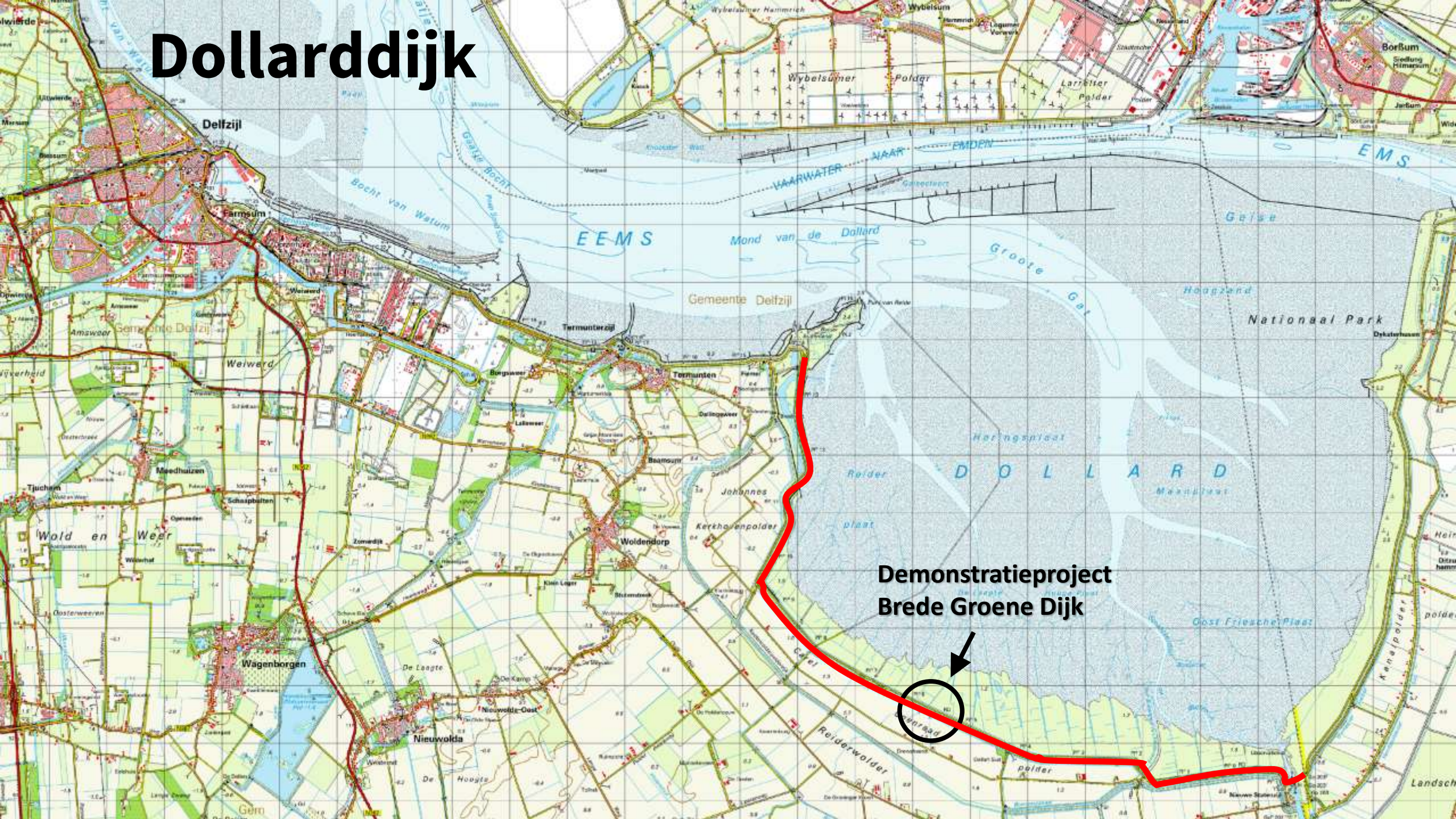
Demonstratieproject

Brede Groene Dijk

Henk van Norel
Marco Veendorp
Waterschap Hunze en Aa's
Workshop Structuurvorming, oktober 2024

Dollardijk

Demonstratieproject
Brede Groene Dijk

Terugblik op de Brede Groene Dijk

- (1) De Eems-Dollard moet schoner!
- (2) Onze oosterburen bouwen zeedijken van klei
- (3) Oog voor circulariteit, biodiversiteit, klimaatadaptatie
- (#) Wij combineren deze 3 met een Brede Groene Dijk

Lokaal slib rijpen tot klei:

- Havenkanaal Delfzijl;
- Polder Breebaart;
- Dollardkweider.

Fasering Brede Groene Dijk

Fase 1:
Klutenplas
2018

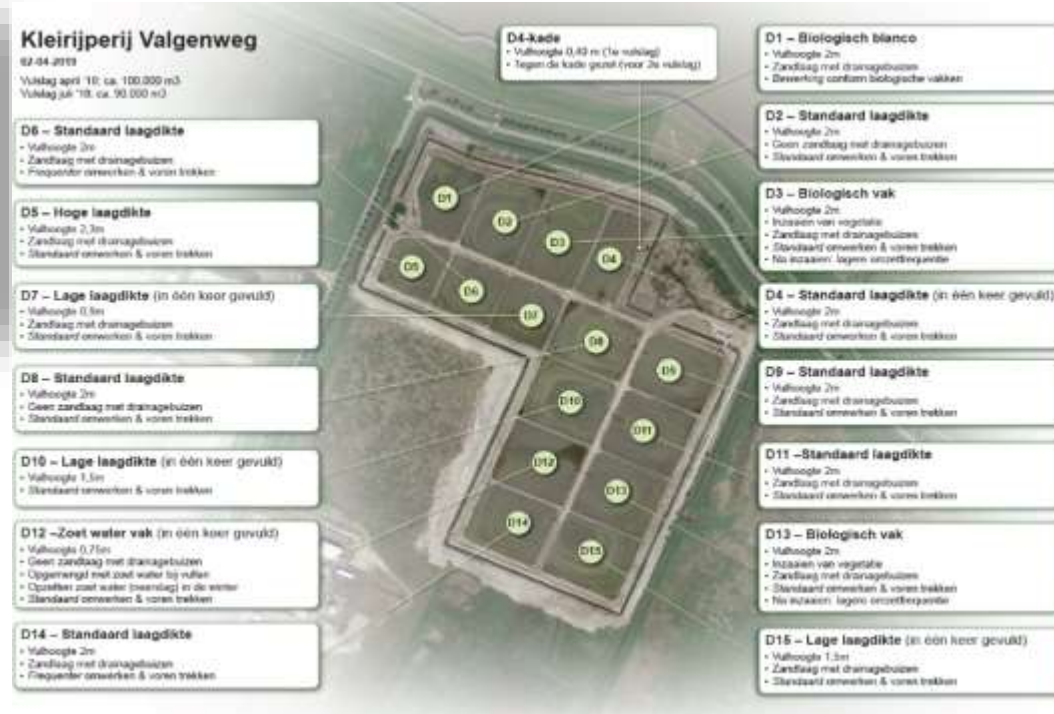

Fase 2:
Slibdepot
Rijpen klei
2018 - 2021

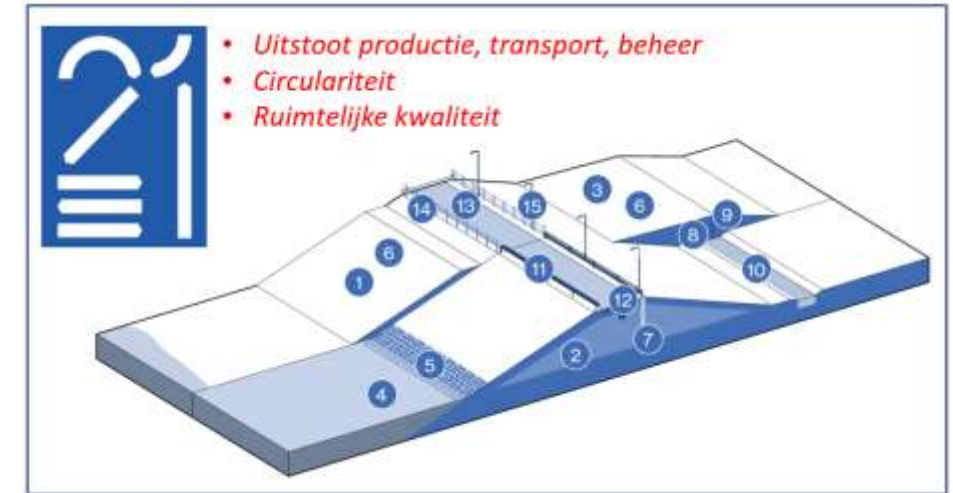
Fase 3:
Aanleg 1 km BGD
2019 - 2025

Fase 3a: Ontwerp fase kilometer dijk (2019 – 2022)
Fase 3b: Aanleggen kilometer dijk (2022)
Fase 3c: Monitoring aangelegde dijk (2022 – 2025)

Samenwerking met de POV dijkversterking met Gebiedseigen Grond

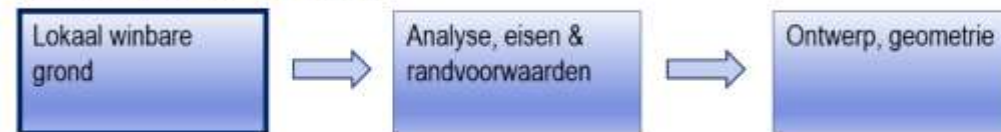
- Veel **discussies in projecten** over het kunnen/mogen benutten van 'afwijkende grond' (ENW).
- In buitenland is **grondgestuurd ontwerpen** normaal, maar vraagt en stimuleert meer vakmanschap
- Minder slepen met grond en een gebiedsgerichte aanpak dragen significant bij aan **duurzaamheid**.

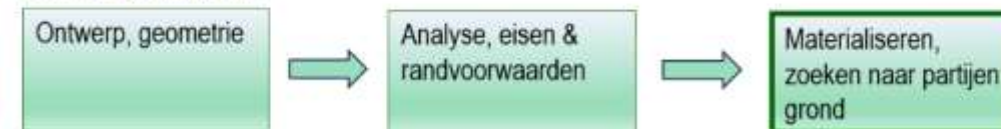
- Periode 2018 - 2022
- Fase 1: Verkennen mogelijkheden
- Fase 2: Focus op techniek

Grond als uitgangspunt i.p.v. sluitpost

normale praktijk UK, BE, FR

huidige praktijk NL

Waarom zijn we hier ooit mee gestopt?

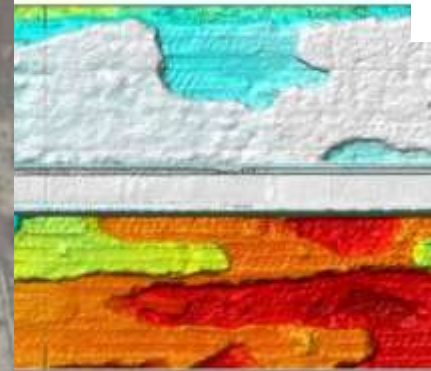

Onderzoek Geschiktheid Deltaklei (OGD)

Toepasbaarheid en voorspelbaarheid

lokaal gewonnen bouw materiaal voor dijken

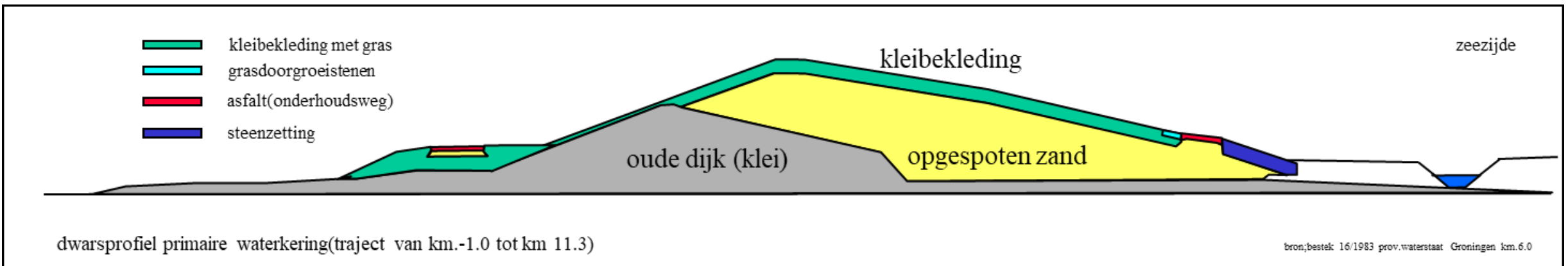
Lessons Learned Kleirijperij

- Van zout baggerslib kan geschikte dijkkenlei worden gemaakt
- Inzichten inbreng slib, rijpingsproces, effecten maatregelen, laagdikte om en komen tot een kostenefficiënt rijpingsproces

Huidige dijk

- Laatste dijkversterking 1983-1985
- Versterking buitenwaarts

Beheer en onderhoud

- **1985 – 1993**   **Ernstige scheurvorming
zeer intensief beheer en onderhoud**
- **1993 – 2000**   **Veel scheurvorming
intensief beheer en onderhoud**
- **2000 – heden**   **Seizoensafhankelijke scheurvorming
regulier beheer en onderhoud**

Uitvoering (1983 – 1985)

- Hoog vochtgehalte klei bij aanbrengen kleidek
- Uitvoering deels in winterperiode
- Kleitekort: Bijmengen met zand

Aanbrengen kleilaag op zandlichaam
(januari 1985)

Herkomst klei: Kwelder

Waarnemingen kleiblokken en profielkuilen

Kleiblokken:

- Matige samenhang in de klei
- Brokkelige klei
- Zandlenzen

Profielkuilen:

- Bovenste laag losse structuur
- Vanaf 70 cm-mv dichte structuur
- Brokkelige klei

Deltagootproeven

Erosie Dollarddijk door golven van $H_{m0} = 2,0$ m

Snelle erosie Dollarddijk

- Beperkte samenhang in de klei (brokkeligheid)
- Zandlenzen, zandpockets
- Losse structuur (hoog poriëngehalte)
- Beschadiging grasmatt

Problemen bij de uitvoering:

- Natte klei, slecht verdicht
- Bijmengen zand

Technische vragen voorjaar 2020

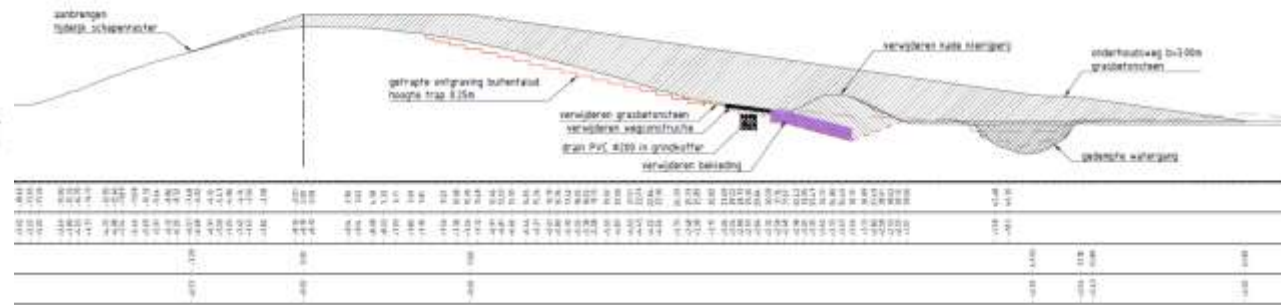
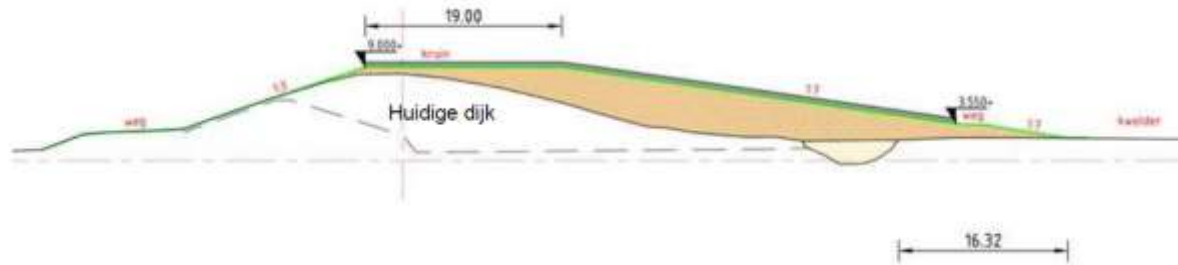
- Uitgangspunt ontwerpberekeningen: standaard kleikwaliteit; Hoe kunnen we omgaan met een andere kleikwaliteit?
- Welke mogelijkheden hebben we om met de gerijpte klei de waterveiligheid te garanderen?
- Welke erosiecoëfficiënt passen we toe in het erosiemodel? Kunnen we deze ook empirisch bepalen?
- Wat doet een hoger zout- en organisch stofgehalte?
- Welke bandbreedte aan eisen mogen we t.a.v. veiligheid hanteren?
- Wat betekenen afwijkende parameters voor het ontwerp?
- Wat zijn de resultaten van het laboratoriumprogramma?
- Hoe zit het met de verwerkbaarheid en verdichtbaarheid van het materiaal?

OGD onderzoek BGD

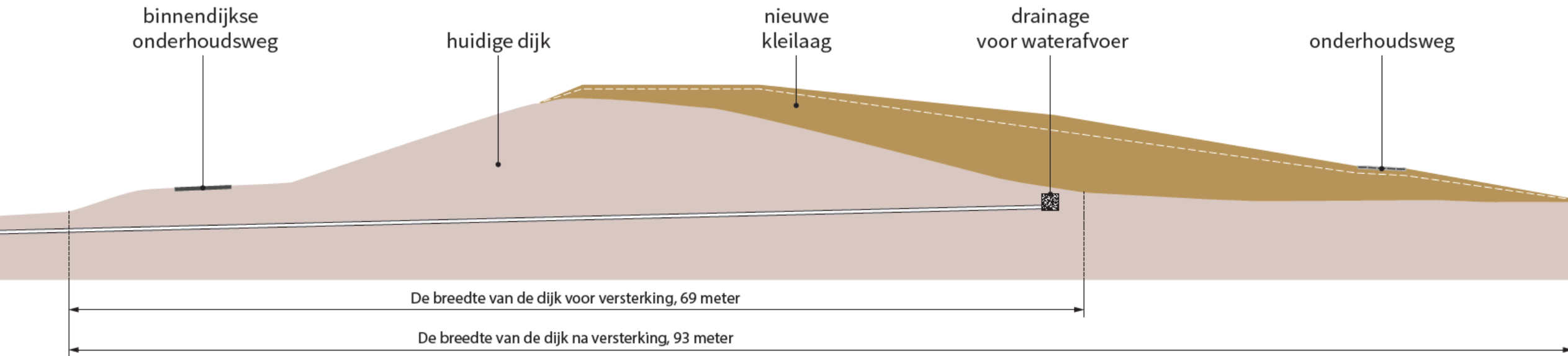
Ontwerptimalisatie Brede Groene Dijk

- Onderzoek leidt tot optimalisatie
- Nieuwe rekenmethodes leiden tot aanscherping
  - Benodigde kleidikte van 3,5 → **2,5 m** → 2,0 m?
  - Kruinbreedte naar 11 meter (i.p.v. 19 meter)
- Vervolgonderzoek met nieuw basismengsel gras én kruidenrijke stroken + natuurlijke aansluiting op de kwelder

Ontwerp BGD (demonstratieproject)

**Zorgvuldige uitvoering
BGD '22:**

- Juist vochtgehalte
- Goed verdichten
- Dunne lagen
- Intensieve monitoring

Scheurvorming

- Eerste deel groeiseizoen 2023 droog, veel scheuren (oppervlakkig)
- Tweede deel groeiseizoen 2023 meer neerslag, scheuren snel weer dicht
- In 2024 nog vrijwel geen scheuren zichtbaar.
- In 2025 onderzoek met profielkuilen

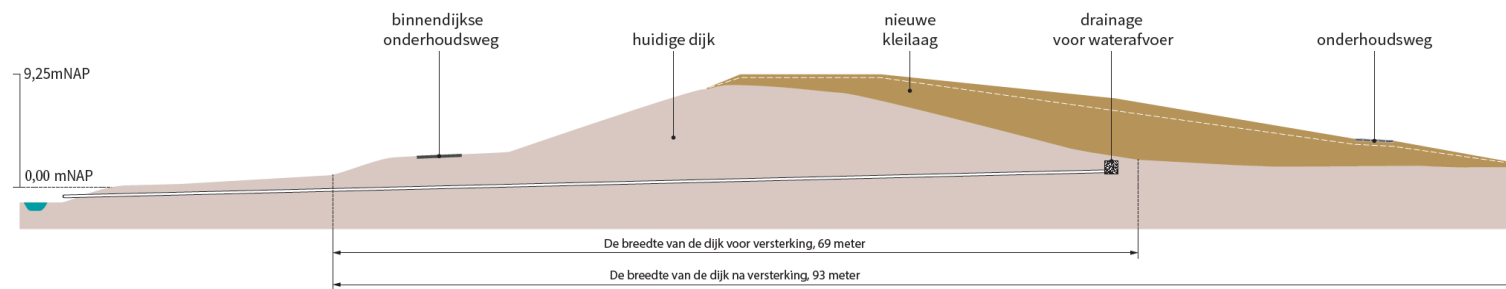
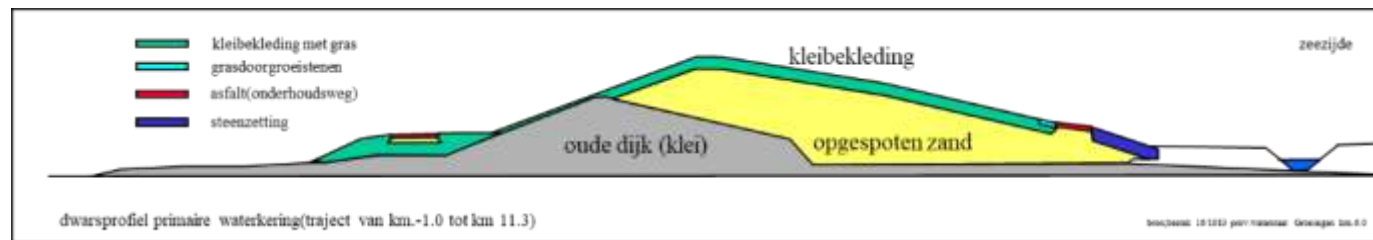

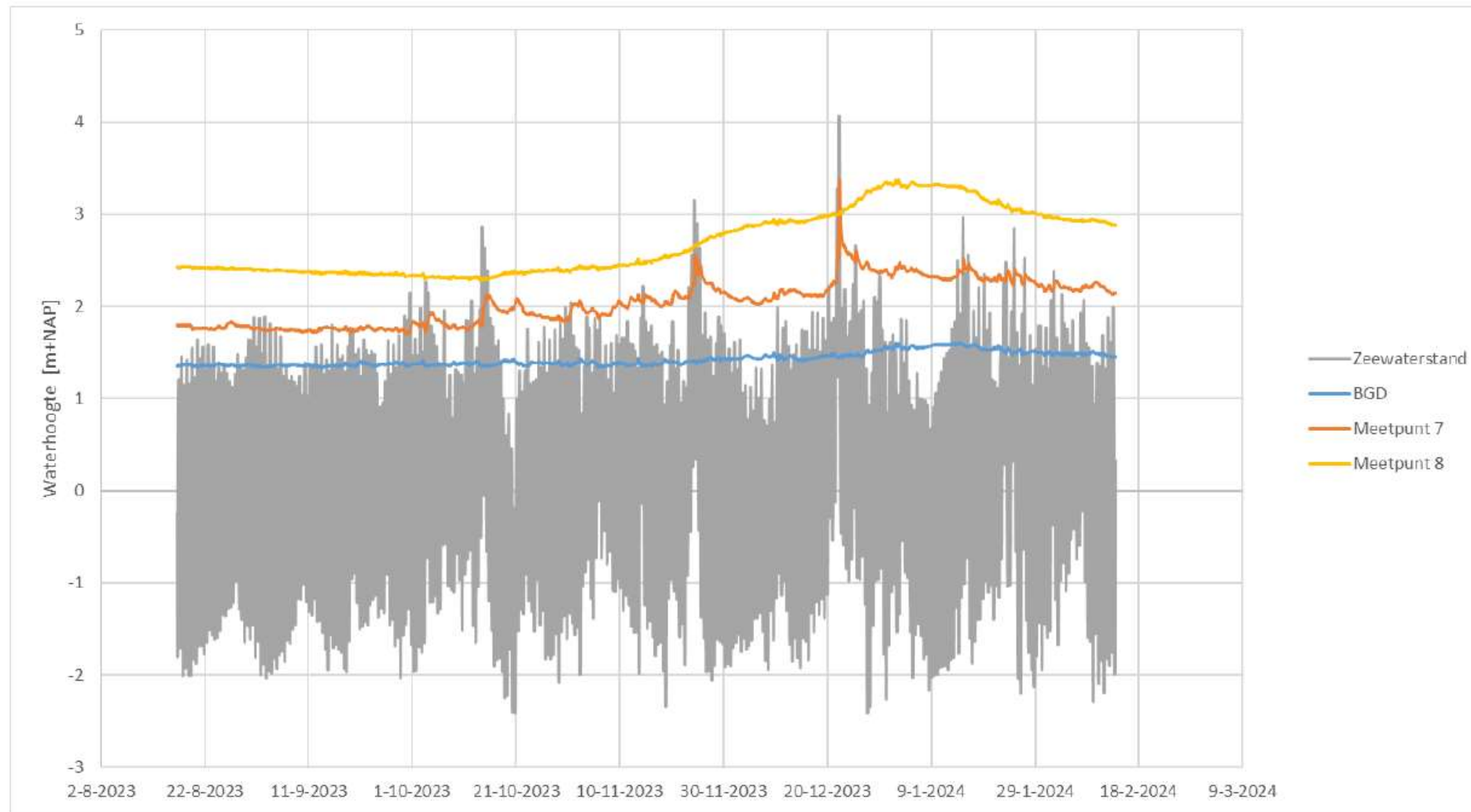
Scheurvorming

Invloed van dikte van de kleilaag op scheurvorming (vochtleverend vermogen)

Invloed kleilaag op grondwaterstand in dijk

Reservesheets

Grasbekleding

Grasbekleding

- **Geen leeflaag toegepast**
    - Ervaring met grasgroei op proefdijk
    - Grasmatt faalt bij maatgevende storm, “klei moet het doen”
  - **Ingezaaid in najaar (direct na aanleg dijk)**
    - Bovenste laag rul gemaakt met rotorkoepel
    - Daarna niet goed aangerold
    - Eerste winter toplaag erg modderig
- **In het vervolg pas het volgende voorjaar inzaaien!**

Grasbekleding

• Mei 2023

Grasbekleding

• Mei 2023

Grasbekleding

• Mei 2024

Grasbekleding

• Mei 2024

